

Austatud lugeja!

Käesolev Juridica number koosneb põhiliselt kirjutistest, mis pärinevad õiguskantsleri nõunike sulest.

Teemadevalik võib esmapilgul tunduda nii haraline, et kaldudes absurdi valdkonda ning parafraseerides suurt Ameerika kirjanikku Salingeri võiks küsida, kas meie lumerohke tegelikkus on parim päev banaanikala püügiks.

Kas lisaks autorite teenistuskohale leidub ka mingi sisuline idee, mis ühendab neid teemaderingilt ja stiililt nii erinevad artikleid? See ühendav idee on õiguskantsleri kui sõltumatu põhiseadusliku institutsiooni tegevuse mitmekesisus, mis võib esmapilgul näida killustatusena, ulatudes kinnipeetavate inimväärkusega seotud küsimustest jäätmeveo- ja ühisveevärgiteenuse teemadeni.

Artiklid on suuremal või vähemal määral puutumuses õiguskantsleri igapäevatööga, mis läbi õigusteoreetilise analüüsi peab nii kujundama reaalselt tegelikkust kui ka arvestama sellega. Kas reaalse tegelikkusega arvestamine võiks olla probleemiline, kuna me, juristid, tunneme tihti ahvatlust tegeleda n-ö puhta õigusega, mida oleme õppinud ning mida „ei sega“ tegelikkuse keerukus, mitmekesisus ja üllatuserohkus?

Õiguskantsler ei saa ega taha tegelikkuse eest silmi sulgeda. Väga paljude teemade puhul ei piisa enam õigusnormide ja -kirjutiste lugemisest, formaalse seadusnormi järgimisest. Nii mõnegi minu ees oleva probleemi lahendamiseks näiteks üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seoses tuleb siseneda ka majandusteaduse valdkonda. Järjest rohkem on tarvis vaadata, et õiguslik lahendus arvestaks ühiskonna ja majanduskeskkonna vajadustega. Minu lauale tulevad üha enam probleemid, mille õiguslik lahendus tundub justkui olevat selge, kuid mille praktiline lahendus on väga keeruline.

Seega – kuigi mulle on südamelähedane Michael Foucault poolt kirjeldatud suur, soe ja sõbralik kasutu eruditsiooni vabamüürlus, ei saa ei mina ega ka minu nõunikud sellesse ennastunustavalt pühenduda. Selle nn purustamatu salaühingu liikmed on need, kes on kiindunud raamatukogudesse, dokumentidesse, teatmeteostesse, tolmunud kirjutistesse, tekstidesse, mis vaevalt trükituna suletakse kohe taas uinuma riulitele, kus neid ei puudutata enne kui paari sajandi pärast. Kõik see sobiks hästi nende inimeste rabeleva inertsusega, kes kuulutavad tühja teadmist, teatud liiki luksuslikku õpetatust, tõusiklikku rikkust, mille välised märgid ilmutavad ennast teatavasti joonealustes viidetes. See sobiks kõigile neile, kes tunnevad ühtekuuluvust Läänemaailma kahtlemata ühe vanima ja iseloomulikuma, kummaliselt purustamatu salaühinguga, mida minu meelest antiikajal ei tuntud ning mis tekkis varases kristluses, ilmselt esimeste kloostrite aegu invasioonide, tulekahjude ja metsade ääremail.*¹ Osundatu on irooniline ja meeldiv üheaegselt, kuid reaalsus annab meie püüdlustele alati asjastatud dimensiooni, millega laial tegevuspõllul tuleb arvestada ning mitte põgeneda kasutu või kasuliku eruditsiooni vabamüürlusse.

Seega ilmestab kirjutiste valikut ühendava joonena mitte pelgalt analüüs iseeneses, vaid ka teatud praktiline suunitlus.

Head lugemist ja loodan, et me ei ole rikastanud kasutu eruditsiooni vabamüürluse lõputuid varasalvesid.

Jõudu ja edu!

Alati Teie

Indrek Teder

¹ M. Foucault. Kaks Loengut. Kaasaegne poliitiline filosoofia. Valik esseid. Koostanud ja toimetanud J. Lipping. EÜS Veljesto 2002, lk 284.